

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
КАФЕДРА ІНОЗЕМНИХ МОВ
ГО «УКРАЇНСЬКЕ НАУКОВЕ
ТА ОСВІТНЬО-КУЛЬТУРНЕ ТОВАРИСТВО»**

***СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ
ЛІНГВІСТИКИ ТА
ЛІНГВОДИДАКТИКИ***

**І ВСЕУКРАЇНСЬКА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
14 травня 2020 р.**

РІВНЕ – 2020

teaching. A biannual publication on the study of language and literature. Vol.1, №1, P. 44-56.

6. Kip A. Cates. Teaching for a Better World: Global Issues and Languages Education. Human Rights Education in Asian Schools. Volume V. (2002).

УДК 811. 161.2'37

К. В. Третьякова, кандидат філологічних наук

Рівненський державний гуманітарний

університет, Рівне

**МІФОНІМИ-ОМОНІМИ ЯК ГУМАНІТАРНІ ТА
МОВНІ УНІВЕРСАЛІЇ (на матеріалі латинської мови)**

Превалювання за часів античності своєрідної міфологічної логіки, з притаманними їй рисами дифузності і переважанням емоційно-афектної сфери в бутті людини, породили наївний антропоморфізм навколишнього світу. Через персоніфікацію, метафоричне зіставлення природи, соціуму, культури, побуту *etc.* ці та інші категорії міфологічної свідомості дозволили ще в давнину створювати не лише статичні, але й динамічні найменування, так звані міфоніми. Рухливість (динаміка) міфонів якнайкраще проявляється саме в здатності до утворення омонімів.

Ми виходимо із розуміння «міфоніма» як пропріальної етноспецифічної лексеми на позначення вигаданої / міфічної істоти, божества, героя тощо. Функціонуючи в створеному свідомістю людини міфологічному континуумі, міфонім поступово набував багатошаровості і багатомірності, входячи в різні просторові та/або часові площини експліцитно чи імпліцитно. В мовній площині відбувався перехід міфоніма з пропріального шару лексики до апеллятивного. Розширення лексико-семантичного поля міфоніма «виштовхувало» нову семему за межі поля, сприяло появі нової лексичної одиниці. Такі втручання у міфонім порушували певною мірою її культурно-

міфологічний денотат – нова лексема вже не була явним носієм міфічного змісту, часто побутувала як апелятив, поступово втрачаючи зв'язки із своїм онімом-етимологом.

Низка дослідників стоїть на позиціях відсутності семантики в онімі, а отже й міфонімі, заперечуючи в нього багато якісних рис, властивостей, притаманних апелятиву: мати власну семантичну основу; нездатність до редукції та семантичного розчленування значень основи; більш значущим об'єктно-номінативним зв'язком (наприклад, звукова послідовність фонем) *etc.*

Дослідники окремих класів онімів, фіксуючи наявність омонімії, намагаються пояснити її присутність через інтерпретацію терміну “омонім”, як співвідношення слів, адекватних фонетично, але різних за значенням (тобто таких, що називають різні об'єкти або особи), які, на зразок загальних назв, виникли внаслідок дивергенції або випадково співпали фонетично. Обґрунтування існування омонімії онімів базується на пріоритетному значенні денотата.

Проникнення явища омонімії до пропріальної лексики визнається нами з етимологічної процедури пошуку істинних джерел походження окремих апелятивів, фіксування втрати ними семантичних зв'язків із онімом/міфонімом або формальної фонетичної конвергенції. «Схильність» онімів вступати в омонімічні відношення визначаємо як специфічну і характеризуємо: 1) тісним зв'язком з денотатом (*божество, міфічна істота, природній об'єкт* т.п.); 2) різною об'єктно-номінативною співвіднесеністю; 3) приналежністю до різних лексико-семантичних полів та підсистем.

Вище наведене дозволяє виділити в латинській мові випадки омонімії: 1) онімів; 2) оніма та апелятива.

Приклади омонімії онімів й апелятивів у латинській мові є переважно наслідком переходу загальних назв у власні (або навпаки) через перенос значення. Поява омонімічної групи – апелятив-міфонім та загальна назва –

можлива за повного перетворення на онім/міфонім (або навпаки), якщо денотат залишається актуальним і продовжує вживатися в ряді відповідних (загальних або власних) імен [2; 3, с. 116–118].

Матеріал латинської мови, специфічність лексичного складу якої прямо залежить від історії розвитку її носіїв, а точніше, психолінгвістичних чинників її творення і функціонування; дозволяє зробити висновок щодо вторинності апелювативів по відношенню до онімів через втрату ними рис індивідуальності, абсолютної ідентичності. Покладена в основу творення переносність найбільше проявилася в антропонімів, виникнення і функціонування яких найчастіше пов'язане з іменами людей, міфічних осіб та істот, характер, риси, поведінка або рід діяльності яких залишили помітний слід, підтверджений історичними згадками або етимологічними знахідками. У латинській мові частка антропонімів-апелювативів є досить вагомою, проте не завжди можна чітко простежити процеси і причини таких переходів.

Походження слів часто тлумачиться через етимологічні міфи, що практично пояснюють походження деяких видів рослин, тварин, птахів, комах у мотивах перетворення людей або перенесенням імен осіб на їхні назви (фітоніми, зооніми).

Приклади фантастичних перетворень людей на рослини дали омонімічні пари лексем, в котрих, очевидно, оніми / міфоніми є вторинними (хоча у свідомості стародавніх греків (римлян) первинними були власні назви): *Crocus*¹ (*os*), *ī m*, Крок, хлопець, перетворений на кущ шафрану – *crocus*², *i m* “шафран”; *Daphnē*¹, *ēs f*, Дафна, дочка богині землі Геї та бога рік Пенея, перетворена на лавр, щоб урятуватися від переслідувань Аполлона [4, I, 452–567] – *daphnē*², *ēs f* (гр.) “лаврове дерево, лавр”; *Philyra*¹, *ae f*, Філіра, німфа, дочка Океану, яка народила від Сатурна кентавра Хірона і була перетворена на липу – *philyra* / *philūra*², *ae f* (гр.) “липа” (лат. *tilia*); *Smilax*¹, *acis f*, Смілака, дівчина, перетворена на повутицю – *smilax*², *ācis f* (гр.) “повутиці, повій”; *Syrinx*¹, *ingis f*,

Сірінга, німфа яку перетворили на очерет сестри, коли за нею гнався розпалений пристрастю Пан; тому очерет, коливаючись на вітрі, видає жалісні, млосні звуки [4, I, 691]. Переносно (метонімія) від імені дівчини утворилася назва пастушої сопілки, яку Пан зробив з очерету – *syrinx*², *ingis f* (гр. σύριγξ) “очерет”.

Доволі популярним у міфології був мотив перетворення людей на птахів: *pīcus*¹, *ī m* “дятел” – *Pīcus*², *ī m*, Пік, римський бог полів та лісів, якого Цірцея, чие кохання він відкинув, перетворила на дятла [4, XIV, 320; 5, VII, 48].

Проте пари омонімічних лексем зразка “онім / міфонім – апелятив” не завжди утворюються переходом власного імені у загальне. Інколи дія аналогії видається найбільш доцільною, чим пояснюється, наприклад, подібність рухів павука та професійна діяльність ткалі (міф про мідійську ткалю Арахну (*Arachnē*, *ēs f*) (букв. «павук»), яка своєю вправністю викликала заздрість Афіни та стала рабою власної пихи. Арахна повісилася, проте Афіна витягнула її із зашморгу і за допомогою зілля Гекати перетворила на павука [4, IV, 5–145], який вічно тче пряжу та висить на павутині. Ахронічний підхід до таких пар лексем дає змогу бачити в них «скам’янілу» пару слів-омонімів.

На противагу символічним атрибутам, епітети та прізвиська богів, пов’язані з їхніми функціями, шляхом метафоричного переносу утворили цілком самостійні поняття, омонімічні до побутових лексем, безпосередньо або опосередковано пов’язаних із діяльністю богів. Так, один з епітетів богині Юнони *Zygia* («та, що влаштовує шлюб») (від гр. Ζυγόν) є омонімічним з іменником *zygia* «граб». Згідно з Й. Х. Дворецьким, із цього дерева виготовляли флейти (*zygia tibia*) [1, с. 836]. Очевидно, що гра на флейтах, зроблених з деревини грабу у весільному обряді, і сприяла появі згаданого епітета Юнони.

Другий епітет Юнони – *Monēta*, *ae f* становить омонімічну пару з іменником *monēta*, *ae f* у значенні «монетний двір» (при храмі Юнони-Монети в Римі). Цілком ясно простежується зв’язок між обома словами, однак омонімами

ці слова можна назвати з огляду на звуження конотацій загального іменника настільки, що він отримав єдиний у своєму роді денотат, набув рис індивідуальності, одиничності, перейшов до класу власних назв.

Пошана римлянами Юнони сприяла появі й інших епітетів: *Lacīnia, ae f* за назвою храму на мисі Лаціній у Брутті з омонімом до нього *lacinia, ea f* «кінчик, край сукні», які є повністю гетерогенними.

Власні імена-міфоніми за своїм походженням часто модулюють символічний антропоморфний міфологічний образ із характерними для нього рисами. Образи грецької та римської міфології, легенд, літератури стали невичерпним джерелом для порівнянь і метафор. Типізовані риси, пов'язані із фізичними, інтелектуальними і моральними даними, родом занять і т.п., абстрагуючись від первинного об'єкта, створюють цілком нове поняття.

Перехід онімів / міфонім у загальні, зокрема, у випадках перенесення, метафоризації надзвичайно розширюють сферу їхнього застосування внаслідок втрати визначеності об'єкта, його унікальності, особистості. І якщо міфоніми визнавати універсаліями антропонімічного гуманітарного характеру, омоніми вже давно беззастережно визнані універсаліями мовними.

Резюмуємо, греко-латинські міфоніми є безвідносними у часі категоріями, наївно-стихійний антропоморфізм яких не лише давав розгадку явищам навколо, але збагачував лексикон і поступово «олюднював» непізнаний світ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Дворецкий Й. Х. Латинско-русский словарь : более 200 000 слов и словосочетаний. 12-е изд., стер. Москва : Дрофа : Русский язык-Медиа. 2009. 1055 с.
2. Мифология / гл. ред. Е. М. Мелетинский. репр. изд. Москва : Большая российская энцикл.. 2008. 736 с.
3. Суперанская А. В. Общая теория имени собственного : имя и общество,

статус имени собственного, ономастическое пространство и классификация имен, собственные имена в языке и речи, семантика собственных имен / отв. ред. А. А. Реформатский. Изд. 3-е изд., испр. Москва : URSS. 2009. 365 с.

4. Ovidii P. Nasonis. *Metamorphoses* /ed. William S. Anderson. 5. Aufl. Stutgardiae: B. G. Teubner, 1993. XXVIII. 419 p.

5. Publii Vergilii Maronis opera omnia. – Londini: Carolo T. Jacobi, 1912. – 415 S.

УДК 371.3:372.881.111.1

*Б. Р. Федорчук, бакалавр,
Н. В. Кваснецька, кандидат педагогічних наук
Рівненський державний гуманітарний
університет, Рівне*

ФОРМУВАННЯ ДІАЛОГІЧНОЇ МОВЛЕННЕВОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ ОСНОВНОЇ ШКОЛИ

З ВИКОРИСТАННЯМ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ

У статті розглядається суть інтерактивного навчання, його актуальність і практична цінність, що характеризуються постійною, активною взаємодією всіх учасників навчально-виховного процесу, де і учень, і вчитель – рівноправні суб'єкти навчання. Зокрема досліджується питання ефективності використання інтерактивних методів у процесі формування комунікативної компетенції учнів на уроках англійської мови.

Ключові слова: іноземна мова, англійська мова, інтерактивне навчання, інтерактивні методи, взаємодія учнів та вчителя, комунікативна компетенція,

Постановка проблеми. Володіння навичками іншомовної мовленнєвої компетенції стало розглядатися як засіб соціалізації, засіб, що об'єднує держави і народи. Оскільки учням необхідно оволодіти іноземною мовою, як засобом спілкування, вміти користуватися нею в усній та письмовій формі,

ЗМІСТ

**СЕКЦІЯ 1. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЛІНГВІСТИЧНИХ ТА
ЛІТЕРАТУРОЗНАВЧИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**

<i>Браценюк М. С.</i>	
Особливості перекладу фразеологізмів німецької мови	4
<i>Гавлитюк З. Б., Ботвінко-Ботюк О. М.</i>	
Фразеологічна синонімія в англійській мові	7
<i>Задорожна І. Д., Ботвінко-Ботюк О. М.</i>	
Особливості перекладу англійських топонімів	10
<i>Зошук Н. В.</i>	
Поетика кольору в літературному дискурсі другої половини ХІХ століття	13
<i>Ковальчу І. В.</i>	
Місце маркування товару в системі «текст :: дискурс»	16
<i>Kosolapov Vadym</i>	
Access Strategy Development in OALD1-10	20
<i>Костюк Л. В.</i>	
Проблеми взаємодії авторського та перекладацького ідіостилів	25
<i>Петрів Х. В.</i>	
Феномен ліворукості: нейролінгвістичні аспекти	28
<i>Потанчук С. С.</i>	
Лінгвокультурологічний підхід до вивчення концепту	32
<i>Романюк Д. Ю.</i>	
Ойконіми в англомовних та україномовних туристичних текстах	35
<i>Стасюк Л. М.</i>	
Топоніми у складі фразеологічних одиниць у німецькій мові	38
<i>Шнайдер А. А.</i>	
Реалізація стратегій ввічливості в англомовному політичному дискурсі	41

**СЕКЦІЯ 2. МОВА – КУЛЬТУРА – КОМУНІКАЦІЯ:
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ**

Ботвінко-Ботюк О. М., Коляда Е. К.

Міжособистісні стосунки крізь призму невербаліки 45

Курчук Larysa

Denglisch als Indiz des modernen professionellen und nicht-professionellen Sprachgebrauchs im Deutschen 48

Котович І. Р., Осецька Н. Ф.

До питання класифікації скорочень 51

Люшина І. А., Озарчук І. В.

Мовна культура SMS-спілкування 54

Озарчук І. В.

Тенденції розвитку іншомовної освіти у школах країн Балтії 59

Піхотіна О. Ю.

Мовленнева культура майбутнього юриста 63

Попович Р. Г., Тимощук Т. О.

Шляхи формування німецького прізвища 66

Тимощук І. О.

Emprunts anglais en français moderne 69

Харченко В. В., Сидорчук Н. Л.

Англійська мова як інструмент для отримання інформації у сфері ІТ 72

СЕКЦІЯ 3. СУЧАСНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ ЛІНГВОДИДАКТИКИ

Litvinchuk A.

Developing English Language Learning Strategies 75

**СЕКЦІЯ 4. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАГАЛЬНОЇ,
ПОРІВНЯЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ІСТОРІЇ ПЕДАГОГІКИ**

Єфімчук В., Шикун А. В., Тарасюк Н. М.

Сучасні тенденції розвитку вищої освіти 79

Осіпчук Н. В.

Розвиток іншомовної освіти у технічних закладах вищої освіти України
впродовж 1955–1969 років 82

СЕКЦІЯ 5. СУЧАСНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПЕДАГОГІЧНІЙ НАУЦІ

Бухало Ю. П., Сидорчук Н. Л.

Використання інформаційних технологій у вивченні англійської мови 85

Станіславчук Н. І.

Формування етичної культури студентів на сучасному етапі розвитку
суспільства 89

СЕКЦІЯ 6. ТЕОРІЯ І МЕТОДИКА ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Сидорчук Н. Л.

Загальні характеристики поняття професійної рефлексії 92

**СЕКЦІЯ 7. ТРАДИЦІЙНІ ТА НОВІТНІ АСПЕКТИ
МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ**

Valchuk V.

Game Lessons as a Means of Motivating in the Teaching English for Junior Pupils 94

Vaskovska K.

Active Participation in Listening and Speaking within a Second School
Environment (exploring, analysis, recommendations) 97

Дицаковська О. Ю., Безкоровайна О. В.

Формування комунікативної діяльності учнів шляхом упровадження
нестандартних уроків 100

Колібек Ю. А., Безкоровайна О. В.

Методика формування іншомовної компетенції у читанні в учнів старшої
школи 103

Крутько Т. В.

Освітній ресурс Ted як інструмент підвищення рівня мовної підготовки студентів 106

Ляшкевич М. В., Безкоровайна О. В.

Формування іншомовної компетенції учнів старшої школи на основі аудіювання 109

Павлюк І. С., Безкоровайна О. В.

Використання автентичних англомовних текстів у старшій школі 113

Полховська О. М.

Навчання іноземної мови учнів початкової школи засобами образотворчого мистецтва 116

Сторожук Х. М.

Формування лексичної компетентності учнів початкової школи засобами англомовного дитячого фольклору 119

Tadeyeva M., Pavlovich Yu.

Rethinking Goals of Foreign Language Teaching in the Global Society of the 21st Century 124

Третьякова К. В.

Міфоніми-омоніми як гуманітарні та мовні універсалії (на матеріалі латинської мови) 127

Федорчук Б. Р., Кваснецька Н. В.

Формування діалогічної мовленнєвої компетенції учнів основної школи з використанням інтерактивних методів навчання 132

Yaroshchuk D., Gron L.

Reading Strategies for Teaching Senior High School Students 135

**СЕКЦІЯ 8. ФАХОВА ПРОБЛЕМАТИКА ВИЩИХ
ТЕХНІЧНИХ УЧБОВИХ ЗАКЛАДІВ ІНОЗЕМНИМИ МОВАМИ**

Бабак В. М.

Шляхи перекладу фразеологізмів 138

Климук М. В.

Структурна класифікація скорочень в космічній класифікації 142

Петрук А. В.

Oil as Important Political Factor 145

Сидорчук Д. О., Осецька Н. Ф.

Скорочення у Twitter-повідомленнях: особливості використання 148

Ярмоліна Г. Ю., Тимошук Т. О.

Wspólność i Różnica w Podatku Akcyzowym w Ukrainie i Polsce 152